

Zini, sargā, copē!

Valsts atbalsts zivju resursu apsaimniekošanā jāizmanto lietderīgi

Limbažu novada pašvaldība (arī agrākās Alojās un Salacgrīvas vietvaras) jau vairākus gadus piedalās Zivju fonda projektu konkursos, lai rastu atbalstu gan zivju resursu papildināšanai, gan tehniskajam nodrošinājumam to resursu sargāšanai. Limbažu novada publisko ūdeņu apsaimniekošanas nodaļas ALDA vadītājs Jānis Remess novērtē iespēju piesaistīt valsts atbalstu. Viņš uzsver, ka tas jā dara pārdomāti un pamatoti.

Vispirms jāveic kontrolzveja

Gadu gaitā, piesaistot Zivju fonda finansējumu, mūsdienu ūdenstilpēs ielaisti līdaku, zandartu, vēdzeļu mazuļi, arī ālantī un platspīļu vēži, tāpat mazie taimiņi, foreles un vimbas. Šogad ar fonda atbalstu Svētupes papildināta ar forelēm, Salaca – ar vimbēniem, bet Augstrozes Liel ezers un Lādezers tika pie ilgi gaidītajiem zandartu mazuļiem.

Ezera apsaimniekotāji mēdz savos ūdeņos ielaist arī karpas. Šo pasākumu gan Zivju fonds neatbalsta, jo karpas uzskatāmas par invazīvu sugu. Makšķerniekiem, protams, karpu ķeršana patīk. Publiskajos ūdeņos karpas nebūtu jālaiž. Ja tās ir nelielas daudzums un nebojā ezera kopējo ekosistēmu, viss kārtībā, bet, tiklīdz šo zivju ir par daudz, tās saduļķo ūdeni. Jāteic gan, ka zandartiem tas tieši patīkot. Arī abos Lielēzeros (Limbažu un Augstrozes) mīt karpas, turklāt lielas. Rudeņos tās īpaši manāmas. Pagaidām gan nav bijuši copmaņi, kuri specializētos tieši uz karpām Lielēzerā, jo lielajā ūdens platībā tās daudz grūtāk noķeramas. – *Karpu lietderīgumu ezeros varētu izvērtēt tikai zinātnieki, pamatojoties uz pētījumiem.*

Sarunbiedrs atzīst – nereti rodas iespaids, ka daudzos ezeros zivis tiek laistas tikai laišanas pēc. – *Apsaimniekotājiem vairāk vajadzētu pašlaik uz zinātnieku ieteikumiem, tas ir, veikt kontrolzvejas un novērtēt ūdenstilpē esošos zivju resursus, vai tie tiešām jāatjauno. Piemēram, pavairojot zivju resursus Limbažu Lielēzerā īsti*

nav vajadzības, – skaidro ALDA vadītājs un piebilst, ka bagātā ūdenstilpē ielaižot tās vēl, nav garantijas, ka zivis kļūs aktīvākas un labāk ķersies. Dzīvojot pārāk blīvi, tās top vājākas, slimo, var pat aiziet bojā. ALDA apsaimniekotajos ezeros veikt kārtējo kontrolzveju iecerēts nākamajā gadā. – Manuprāt, tieši kontrolzveja ir galvenais, ar ko apsaimniekotājam būtu jā sākas, lai saprastu, kāda ūdenstilpē ir situācija ar zivīm, – teic J. Remess. Bieži vien, papildinot plēsēju populāciju, tiek cerēts, ka tās samazinās mazo balto zivju blīvumu, pie reizes pašas augot arvien lielākas. Bet, lai tā notiktu, ūdenstilpē jāielaiž jau lieli plēsēji. – Nav vērts laist mazuļus, lai tie pabarotu citas zivis, – teic J. Remess. Gluži tāpat nav zivis kaut kur jāielaiž tikai tāpēc, ka makšķerniekiem tās neķeras vai viņi neprot to izdarīt. – Grūti pateikt, kādēļ tā, bet reizēm zivis ķeras visiem, bet dažkārt pie tām var tikt tikai ar lielu meistarību. Daudziem gan bieži vien šķiet – ja nevar noķert, tātad zivju nav, “malīki” izķēruši.

Modernās tehnoloģijas – liels atspazs sargāšanā

J. Remess atgādina, ka ūdenstilpju apsaimniekošana nebūt nenozīmē tikai zivju resursu papildināšanu. Būtiska ir arī šo resursu sargāšana. Pēdējos gados gan maluzvejniecība samazinājusies. Dzemēl iespējams, ka nu tā atkal varētu aktivizēties, jo no jauna pieaugusi zivs mantiskā vērtība, kā to apliecina arī cenas veikalos. Bet vai tādēļ ir vērts naktīs, satraucoties par pieķeršanu, nelegāli ķert zivis? Turklāt

Limbažu novada pašvaldības publisko ūdeņu apsaimniekošanas nodaļas vadītājs Jānis Remess novērtē iespēju piesaistīt valsts atbalstu zivju resursu pavairošanai un sargāšanai

jāreķinās, ka tām ir savi aktivitātes brīži un ne vienmēr viss ķeras. Runājot par ALDA apsaimniekotajiem ezериem, šajā gadā *malīki* pie rokas pieķerts Limbažu Lielēzerā pavasarī. Tas noticis, pateicoties gan citu makšķernieku iesaistei, gan sargāšanai sagādātajiem palīgglīdzekļiem.

Aktīvi izmantojot fonda atbalstu, zivju sargāšanai pašvaldībā līdz šim sarūpēts dažāds tehniskais nodrošinājums, tai skaitā eholote tiklu meklēšanai, laiva ar motoru, kameras, parastie un termobinokļi utt. Pērn novada pašvaldība iegādājās bezpilota lidaparātu ar termālo, vizuālo kameru un video kontrolieri, ar ko reidos, apsekojot ūdenstilpes, dodas pašvaldības policijas inspektori. Savukārt, sadarbojoties ar ūdenstilpju apsaimniekošanas biedrībām, pašvaldība startējusi Zivju fonda projekta konkursā un šogad pa termokamerai saņēma Āsteres un Lādezersa biedrības, tāpat stacionāro novērošanas kameru – Svētupes aizsardzības biedrība. – *Šīs iekārtas ļoti atvieglo uzraudzīšanu. Fiziski nav jāatrodas vairākās vietās vienlaikus. Varu noskatīties novērošanas kameru ierakstus, izpētīt sīkāk. Pateicoties dronam ar termokameru, naktīs vairs ar laivu nav jābraukā apkārt.*

ALDA vadītājs novērtē veiksmīgo sadarbību ar Limbažu novada pašvaldības policijas priekšnieka vietnieku Aigaru Rēzi, kurš ūdenstilpes apseko regulāri. Turklāt jūtams, ka copmaņiem ir lielāks respektu pret policijas pārstāvi nekā pret sabiedrisko inspektoru vai ezera apsaim-

niekotāju, kad tie dodas pārbaudīt makšķernieku kartes, licences.

Domājot par vajadzībām zivju resursu sargāšanas tehniskajā nodrošinājumā, J. Remess min, ka lieti noderētu zemūdens drons. – *Tas būtu vēl lielāks palīgs tiklu meklēšanai. Tie mēdz būt tā ielikti, ka, ar laivu braucot, tos var uzķert tikai nejauši. Arī ar eholoti tie ne vienmēr saskatāmi, – stāsta sarunbiedrs.*

Pašvaldības ezera apsaimniekotājs iezīmē kādu problēmu, par ko derētu padomāt valstiskā līmenī. Proti, trūkst fondu, kuros varētu lūgt atbalstu makšķerēšanas infrastruktūras sakārtošanai vai izveidei, piemēram, lai varētu iekārtot laivu ielaišanas vietu. Šādām aktivitātēm atbalstu neparedz arī Zivju fonds. No licenču tirgošanas ieņēmumu nav tik daudz, lai pietiktu šādas infrastruktūras izveidei. Domājams, arī citi ūdeņu apsaimniekotāji novērtētu, ja šim nolūkam būtu iespējams saņemt fonda atbalstu. Šobrīd gan par to tiek runāts arvien vairāk un plašāk, tādēļ ir iespējams, ka ar laiku tiks finansētas arī šādas ieceres.

Pašvaldības ūdeņu apsaimniekošanas nodaļai ALDA izveidojusies laba sadarbība arī ar vietējām ezera un upju apsaimniekošanas biedrībām. – *Kopumā jau visi darām vienu un to pašu. Mūs vieno doma – vairāk makšķernieku, lielāki lomi un mazāk maluzvejnieku. Limbažu novads valstī varētu būt labs paraugs tādā ziņā, ka gandrīz visas ūdenstilpes ir apsaimniekotas, – vērtē J. Remess.*

Mūsu pašvaldība viena no aktīvākajām projektu iesniedzējām

Zivju fonda padomes vadītājs, Zemkopības ministrijas Zivsaimniecības departamenta direktors Normunds Riekstiņš, lūgts raksturot Limbažu novada pašvaldības aktivitāti Zivju fonda atbalsta piesaistei, norāda, ka mūsu vietvara ir viena no tām, kas to dara daudz un dažādos virzienos. Šejienes amatpersonas un icinteresētie iesniedz un atbalsta gadījumā īsteno gan zivju resursu papildināšanas pasākumus, gan iegādājas aprīkojumu to uzraudzībai, domā par sabiedrības informēšanu un fira ūdenstilpes. – *Visi šie darbības virzieni un ar Zivju fonda atbalstu padarītais ir apsvēcamā, – apliecina N. Riekstiņš.*

Runājot par zivju resursu papildināšanas projektiem, N. Riekstiņš norāda uz joprojām *sāpīgo* situāciju. Proti, ir daudzas pašvaldības, kuras uzņemas projektus

par zivju mazuļu laišanu, ko Zivju fonds arī atbalsta, taču galu galā tos nav izdevies realizēt. Lielākoties tādēļ, ka zivju audzētāji šīm aktivitātēm gan piesakās, taču pēc tam mazuļus nevar nodrošināt – tie neizaug vai visiem gribētājiem nepietiek. Un gada beigās jau vairs nav laika meklēt citus zivju mazuļu *avotus*. Zivju fonda padomes vadītājs norāda, ka Latvijā izplatītākā problēma ir tas, ka nav pietiekami daudz šo audzētāju, pašvaldībām neizdodas atrast uzticamu partneri, kas garantētu un nodrošinātu zivju mazuļu ielaišanu. Arī Limbažu novadam (pirms administratīvi teritoriālās reformas Alojās un Salacgrīvas novadam) pēdējo gadu laikā nav izdevies īstenot pat vairākus zivju resursu pavairošanas projektus.

Tāpat fonds atbalsta un pat veicina zi-

nātniski pētniecisko pieeju zivju resursu apsaimniekošanā. Tātad, izvērtējot zivju mazuļu laišanas projektus, tiek ņemts vērā, vai apsaimniekotājs pirms tam pētījis, kādas sugas un cik apjomīgi būtu jāpapildina.

N. Riekstiņš arī novērtē mūsu novada pašvaldības aktivitāti Salacas baseina un mazo upju tīrīšanā, nārsta vietu ierīkošanā. Šādi projekti bijuši teju ik gadu. Zivju fonda pārstāvis šīs aktivitātes uzteic kā apsvēcamas un pozitīvas. Šajā virzienā ieguldījums ir lietderīgs. Upju tīrīšanu fonds atbalsta prioritāri, jo caurtece un iespēja migrēt pa ūdeņiem ceļotājzivīm ir īpaši svarīga. Protams, ūdenstilpju tīrīšana, ņemot vērā to tendenci aizaugt, jāveic ilgtermiņā un regulāri. Īslaicīga pieeja šajos gadījumos nav tas labākais risinājums. Tomēr, kā uzsver sarunbiedrs, nefirot vispār,

ūdeņu kvalitāte kļūst tikai sliktāka.

Tikpat aktīva Limbažu vietvara ir arī sabiedrības informēšanas aktivitātēs, kā arī kontroles aprīkojuma iegādē, lai varētu uzraudzīt ūdeņus un sargāt zivju resursus. N. Riekstiņš atgādina par t.s. pēdējā brīža piedāvājumu. Šodien, 29. novembrī, noslēdzas dažas dienas ilgusī pieteikšanās Zivju fonda projektu konkursa *Zivju resursu aizsardzības pasākumi, ko veic valsts iestādes vai pašvaldības, kuru kompetencē ir zivju resursu aizsardzība (izņemot attiecīgās institūcijas kārtējos izdevumus)* 3. kārtai ar pieejamo kopējo atbalstu 25 tūkstoši eiro, kas ir iepriekšējās kārtās neizmantotais finansējums.

 Sākums – 6. lpp.

Apgūt copes ābeci

Šovasar, kad svinējām Limbažu astoņsimtgadi, daudzveidīgajā pasākumu klāstā bija arī Lielzera svētki ar sacensībām, zivju zupas garšošanu un iespēju profesionāla makšķernieka, divkārtēja pasaules čempiona un arī vicečempiona, daudzkārtēja Latvijas čempiona Normunda Grabovska vadībā apgūt dažādas makšķerēšanas gudrības. – *Ar Normundu sadarbojamies jau gadiem. Regulāri viņu aicinām uz Limbažiem. Viņš arī labprāt pie mums brauc un ir gatavs vadīt nodarbības, ierādīt bērniem un jauniešiem copes knifus, kā pareizi rīkoties,* – sacīja Limbažu novada publisko ūdeņu apsaimniekošanas nodaļas ALDA vadītājs Jānis Remess. Pat pārsteidzoši, ka Lielzera svētku mācību stundas aizrāva ne tikai mazos, bet arī pieaugušos, turklāt tādos, kuri par makšķerēšanu iepriekš bija teikuši – nekad un nemūžam, sprieduši, ka tas

ir bezgala sarežģīti. Domājuši – ja neesi no mazotnes sācis, pēcāk jau ir par vēlu. Nē, mācīties – kā zināms – nekad nav par vēlu. – *Taču svarīgi, ka tiešām profesionālis ierāda pat elementāras lietas un visu izskaidro,* – uzsver J. Remess. Limbažu Lielzera ar savām laipām ir arī pateicīga vieta šādām nodarbībām – pārskatāms un drošs, jo, esot pie ūdens, vienmēr jāatceras par drošību.

Protams, šāda apmācība vairāk tomēr domāta jaunajai paaudzei. – *Cenšamies vismaz reizi gadā rīkot nodarbības. Parasti arī Bērnu un jauniešu centra organizēto vasaras nometņu dalībniekiem ezermalā ir aktivitātes, reizēm viņi tikušies ar Normundu, citkārt tikties aicinām vietējos makšķerniekus,* – stāsta J. Remess. Viņam ir arī ideja veidot īpašu *Jauno makšķernieku skolu*. Varbūt iecerei izdosies piesaistīt kādu fondu līdzekļus un atbalstu.

Profesionāla Normunda Grabovska (vidū) vadītā nodarbība Lielzera svētkos aizrāva gan mazus, gan lielus skolēnus

Ozolaines dīķi – vieta atpūtai, makšķerēšanai un bērnu sacensībām

Ozolainietis Roberts MEILUNS ir viens no desmit entuziastiem – pašu klubiņa, kas gādā par ciemata tuvumā esošajiem zivju dīķiem. Tie pieder zemes īpašniekam, taču makšķerēšana itin nemaz nav viņa sirdslieta, tāpēc ir vienošanās, ka vietējie vīri gādā par dīķiem – gan zivju resursiem, audzēšanu un barošanu, gan iespējām copmaņiem tikt pie loma, arī sacensību rīkošanu bērniem un jauniešiem.

Savulaik šos dīķus izveidoja vietējā padomju saimniecība. Roberts smeļ, ka dzirdēts nostāsts – sovhoza priekšnieki sēdējuši un omulīgās sarunās dzimusi ideja izrakt dīķi un audzēt *zelta zivtiņas*. Sacīts, darīts. Saimniecības tehnika norīkota pie darba, sagādāti zivju mazuli, turklāt problēmu nebija arī ar barību – atved tikai no kaltes graudu maisu, lai mielojas. Gandrīz tāpat kā tālajos padomju gados, kad tapa pirmais dīķis, vēlāk arī Roberts ar domubiedriem sēdējuši pakalniņā un tērzējuši – klau, varbūt mēģinām saimniekot un piesakāmies. Un bez lielas šaubīšanās vienojušies – lai notiek!

Interesanti, ka savulaik tieši pie šiem dīķiem Roberts pats arī bērībā apguvis makšķerēšanas iemaņas. – *Tēvs bija aizrautīgs makšķernieks, ņēma mani līdzī, gribēja iemācīt. Un viņam izdevās – pie-lipa tā "slimība" arī man,* – joko Roberts, gan atzīstot, ka šobrīd viņu vairāk aizrauj iespēja pabūt vienatnē pie dabas, loms vairs nav tik svarīgs. – *Iemetu ūdenī maizīti, mierīgi paskatos, kā zivis peld, mielojas. Varu daudz ko mierīgi pārdomāt,* – gluži idillisku ainu attēlo sarunbiedrs. Piedāvājumi piedalīties sacensībās un cīnīties par dižākajām trofejām viņu tagad itin nemaz neaizrauj. Toties viņš ar domubiedriem ir gatavs rīkot mačus jaunajai paaudzei.

Zelta karpa – jaunajai maiņai

Roberts neslēpj, ka tradicionālās bērnu un jauniešu sacensības karpu makšķerēšanā Ozolaines dīķos sācis organizēt, cerot, ka izdosies turpināt ģimenes hobiju un ieinteresēt paša bērnus. Pamēģinājuši, tomēr īsti nevienu tas nav aizrāvis. Toties citiem gan pasākums iepaticis. Grūti pat uzreiz pateikt, kad notika pirmie mači – liekas, jau 2010. gadā. Pārtraukumu veiksmīgi iesāktajā radīja *kovidlaiks*. Tagad ik pa brīžam kāds apjautājas, vai sacensības vēl būs. – *Ja nekas neatgadāsies, tad nākam-pavasār maijā atkal būs,* – sola Roberts.

Tāda aina bija pie Ozolaines dīķa vienās no bērnu un jauniešu sacensībām

Ozolainietis Roberts Meiluns ir vietējais entuziasts, kurš kopā ar domubiedriem gādā par dīķu apsaimniekošanu

Nupat nesen lielajā dīķī ielaistas karpas, tāpat skaidrs – pavasarī ķersies. – *Ir prieks, ja bērni un jaunieši aizraujas, grib piedalīties, būt dabā,* – uzsver viens no organizētājiem.

Tiesa, rīkošana prasa arī uzņēmību un rada rūpestus. Jau paineresējies pašvaldībā par iespēju sagādāt medaļas, lai uzvarētājiem tiek papildu prieks. Saņēmis atbalstu. Iepriekšējās reizēs diplomus gatavoja Roberta sieva Kerija, tāpat viņa iesaistās tiesāšanā. Tas kluba dalībniekiem ir tāds sirsniņš kopdarbs. Interesanti, ka bērnu sacensībās vienmēr kāds no dalībnieku tēviem vai vectēviem, noskatījies, ka ma-

zajam labi ķeras, pajautā, vai iespējams uz dīķi atbraukt arī pieaugušajiem izmēģināt veiksmi. Ir iespējams, tikai, protams, jāvienojas ar apsaimniekotājiem. Jaunajiem copmaņiem gan ļauts bez īpašu atļauju meklēšanas pamēģināt makšķerēties, lai mācās. Mazliet pārsteidzoši, ka pat viens otrs šīs jomas *profīns* par Limbažu pievārtē esošajiem dīķiem daudz neko nav dzirdējis un ir neviltoji pārsteigts, padzirdot, ka ozolainieši saimnieko.

Zinoši vīri Ozolaines zivis atzinuši par dikti veselīgām. – *Kā nu nebūs, ja barotās ar kviešu graudiem,* – skaidro Roberts. Nav noslēpums, ka viena otra dīķa saimnieks savām dod barību, kas – var teikt – milzu ātrumā zivs svaru *uzpūš*. Tiesa, sagādāt peldētājam veselīgas maltītes nav ne lēti, ne vienkārši. Cena gauži liela, turklāt vienugad nācies pēc kviešiem braukt uz Ungurpili, šoreiz gan tie dabūti netālajā Viļķenē.

Vajag tik rakt!

Sākotnēji Ozolainē bija viens dīķis, tad tapa vēl divi mazāki – zivju audzētavas, tagad tie ir pavisam septiņi – lielais makšķerēšanai un seši mazāki audzēšanai. Taču ir doma lielo ar dambi pārdaļīt, bet divus mazos apvienot. Pārdaļīšana būtu labs risinājums, lai nodrošinātu ūdensteci un iespēju vispirms nolaist ūdeni vienā pusē un dīķi izsaldēt, tad otrā. – *Dīķos ne tikai regulāri jānolaist ūdens, bet tie arī jāizsaldē,* – skaidro Roberts. Apsaimniekotāji gribētu arī vienu no mazākajiem dīķiem paplašināt, taču ieceres īstenošanu sarežģī tas, ka

pēc papīriem tā galā ir mežs, kas dzīvē gan ir pārpurvojis krūmājs. Taču teritorijas uzmērīšana, lai to transformētu, atkal prasa līdzekļus, arī laiku un enerģiju. – *Vajag tik rakt!* – ieceres īsi raksturo Roberts. Ja viss izdotos, pēc pāris gadiem dīķi būtu pilnībā sakārtoti, arī zivju netrūks. – *Mēs jau esam ieinteresēti, lai ķeras, lai pietiek gan pašiem, gan pārējiem,* – vienkāršo principu skaidro ozolainietis. Arī ziemā zemledus mašķernieki var izmēģināt veiksmi un tikt pie kāda asariša, varbūt līdakas.

Sarunbiedrs gan teic, ka viņu pašu neinteresē maksas makšķerēšana, iespējamu citu copes vietu izmēģināšana. – *Ja esi samaksājis, tad noteikti gribas zivi arī dabūt. Visu laiku nervozē, lai nesānāk, ka nācies iztērēt naudu tikai par sēdēšanu pie ūdens. Tāds satraukums vairs nav nekāda atpūta.* Pie Ozolaines dīķiem, kur arī ieguldīts gana daudz pašu naudas, sajūta ir citādāka. – *Te man patīk visa tā ņemšanās, darbošanās.*

Tematisko lapu atbalsta:

 Limbažu novads

Par «Zini, sargā, copē!» saturu atbild projekta īstenoātājs SIA «Izdevniecība Auseklis».

Lapu sagatavoja Līga LIEPIŅA un Laila PAĒGLE